

दर्वीति दर्वीहोमोऽग्निहोत्रादिस्तत्प्रभृतीन्सर्वान्क्रतून्इष्टिपशुसोमयागान्प्राप्नुतेव्याप्नोति तत्समुदायात्मकइत्यर्थः अभिषेकफलं सर्वजित्त्वं आत्रेययोगमभिषिषेचतस्माद्वंगंसमंतं सर्वतः पृथिवीजयन्परियायेति श्रुतं ॥ २४ ॥ २५ ॥ २६ ॥ धृष्टप्रगल्भं इष्टं आमतमं वरिष्ठं श्रेष्ठतमं ॥ २७ ॥ २८ ॥ २९ ॥ कथं भवेत् फलवतीति शेषः ॥ ३० ॥ ३१ ॥ ३२ ॥ आत्मवान्जितचित्तः ॥ ३३ ॥ विमृशेकथं यज्ञः सिद्धये

दर्वीहोमानुपादाय सर्वान्यः प्राप्नुते क्रतून् ॥ अभिषेकं च यस्याति सर्वजित्तेन चोच्यते ॥ २४ ॥ समर्थोऽसि महाबाहो सर्वे ते वशगावयं ॥ अचिरात्त्वं महाराज राजसूयमवाप्स्यसि ॥ २५ ॥ अविचार्य महाराज राजसूये मनः कुरु ॥ इत्येवं सुहृदः सर्वे पृथक् सह चाब्रुवन् ॥ २६ ॥ स धर्म्यं पांडवस्तेषां वचः श्रुत्वा विशांपते ॥ धृष्टमिष्टं वरिष्ठं च जग्राह मनसारिहा ॥ २७ ॥ श्रुत्वा सुहृद्वचस्तच्च जानंश्चाप्यात्मनः क्षमं ॥ पुनः पुनर्मनोदधे राजसूयाय भारत ॥ २८ ॥ स भ्रातृभिः पुनर्धीमानृत्विग्भिश्च मह्यमहात्मभिः ॥ मंत्रिभिश्चापि सहितो धर्मराजो युधिष्ठिरः ॥ धौम्यद्वैपायनाद्यैश्च मंत्रयामास मंत्रवित् ॥ २९ ॥ युधिष्ठिर उवाच इयं याराजसूयस्य सघ्राडहस्य सुक्रतोः ॥ श्रद्धधानस्य वदतस्मृहामेसा कथं भवेत् ॥ ३० ॥ वैशंपायन उवाच एवमुक्तास्तु ते तेन राज्ञा राजीवलोचन ॥ इदमूचुर्वचः काले धर्मराजं युधिष्ठिरं ॥ ३१ ॥ अहं स्वमसि धर्मज्ञ राजसूयं महाक्रतुं ॥ अथैवमुक्तेनृपतावृत्विग्भिर्ऋषिभिस्तथा ॥ ३२ ॥ मंत्रिणो भ्रातरश्चास्य तद्वचः प्रत्यपूजयन् ॥ स तुराजामहाप्राज्ञः पुनरेवात्मनात्मवान् ॥ ३३ ॥ भूयो विमृशे पार्थो लोकानां हितकाम्यया ॥ सामर्थ्ययोगं संप्रेक्ष्य देशकालौ व्ययागमौ ॥ ३४ ॥ विमृश्य सम्यक् च धिया कुर्वन्प्राज्ञो न सीदति ॥ न हियज्ञसमारंभः केवलात्मविनिश्चयात् ॥ ३५ ॥ भवतीति समाज्ञाय यत्नतः कार्यमुद्वहन् ॥ स निश्चयार्थं कार्यस्य कृष्णमेव जनार्दनं ॥ ३६ ॥ सर्वलोकात्परं मत्वा जगाम मनसा हरिं ॥ अप्रमेयं महाबाहुं कामाज्जातमजं नृपु ॥ ३७ ॥ पांडवस्तर्कयामास कर्मभिर्देवसंमतैः ॥ नास्य किंचिदविज्ञातं नास्य किंचिदकर्मजं ॥ ३८ ॥ न स किंचिन्न विषहेदितिरुष्णममन्यत ॥ स तु तानैष्टिकीं बुद्धिं कृत्वा पार्थो युधिष्ठिरः ॥ ३९ ॥ गुरुवद्भूतगुरवे प्राहिणोद्भूतमंजसा ॥ शीघ्रगेन रथेनाशुसदूतः प्राप्य यादवान् ॥ ४० ॥

कथंवा लोकनाशो न स्यादिति विमर्शं कृतवान् सामर्थ्यं पृथ्वीजेतुं योगं धनसंपत्तिं व्ययागमौ धनस्यैव ॥ ३४ ॥ एतान्सम्यक्संख्यादिना धिया च विमृश्य ॥ ३५ ॥ ३६ ॥ सर्वस्मात्लोक्यत इति लोकोदृश्यं मूलाज्ञानं तस्मात्परं तमसः परस्तादिति श्रुतेः अतएव अप्रमेयं बाहुन सातीतत्वात् कामात् बहुस्यां प्रजायेयेत्यादि श्रुतादीक्षणात् न तु कर्मवशत्वात् ॥ ३७ ॥ देवानां संमतैः कर्मभिः बालेनापि पूतनावधादिभिः संमितैरिति पाठे देवकर्म तुल्यैरित्यर्थः नास्येति सर्वज्ञः सर्वकर्तृसर्वसह इति पादत्रयार्थः ॥ ३८ ॥ ३९ ॥ भूतगुरवेऽपि गुरुवत् आशीर्वादसंदेशादिना युक्तं ॥ ४० ॥